

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/1544

av den 12 juli 2023

om fastställande av harmoniserade regler för att utse utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud för insamling av elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53 och 62,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Nätverksbaserade tjänster kan tillhandahållas från vilken plats som helst och kräver inte fysisk infrastruktur, lokaler eller personal i det land där den aktuella tjänsten erbjuds, eller på den inre marknaden i sig. Detta innebär att det kan vara svårt att tillämpa och säkra efterlevnaden av skyldigheter som föreskrivs i nationell rätt och unionsrätt som är tillämplig på de berörda tjänsteleverantörerna, i synnerhet skyldigheten att efterleva ett föreläggande från eller ett beslut av en rättslig myndighet. Detta är fallet i synnerhet inom straffrätten, där det är svårt för medlemsstaternas myndigheter att delge, säkerställa efterlevnad av och verkställa sina beslut, särskilt när de aktuella tjänsterna tillhandahålls från en plats utanför deras territorium. Mot denna bakgrund har medlemsstaterna vidtagit en rad olikartade åtgärder för att kunna tillämpa och genomdriva sin lagstiftning på ett mer effektivt sätt. Detta omfattar åtgärder för att begära att tjänsteleverantörer inhämtar elektroniska bevis som är av betydelse för straffrättsliga förfaranden. I detta syfte har vissa medlemsstater antagit, eller överväger att anta, lagstiftning som föreskriver obligatorisk juridisk representation inom sitt eget territorium för ett antal tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster på det territoriet. Sådana krav skapar hinder för det fria tillhandahållandet av tjänster på den inre marknaden.
- (2) Det finns en risk för att medlemsstaterna, i avsaknad av en enhetlig unionsansats, kommer att försöka åtgärda befintliga brister i samband med insamlingen av elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden genom att införa olikartade nationella skyldigheter. Sådana olikartade nationella skyldigheter skulle skapa hinder för det fria tillhandahållandet av tjänster på den inre marknaden.
- (3) Avsaknaden av en enhetlig unionsansats leder till en osäkerhet om rättsläget som påverkar både tjänsteleverantörer och nationella myndigheter. Olikartade och eventuellt motstridiga skyldigheter är tillämpliga på tjänsteleverantörer som är etablerade eller erbjuder tjänster i olika medlemsstater, vilket leder till att sådana tjänsteleverantörer blir föremål för olika sanktioner vid överträdelser. Sådana skillnader i ramverket för straffrättsliga förfaranden kommer sannolikt att öka ytterligare på grund av den ökande betydelsen av kommunikationstjänster och informationssamhällestjänster i våra dagliga liv och i våra samhällen. Sådana skillnader utgör inte bara ett hinder för en väl fungerande inre marknad utan medför också problem för upprättandet av unionens område med frihet, säkerhet och rättvisa och för att det ska kunna fungera korrekt.
- (4) För att undvika skillnader i det rättsliga ramverket och för att säkerställa att företag som bedriver verksamhet på den inre marknaden har samma eller liknande skyldigheter har unionen antagit ett antal rättsakter inom närliggande områden såsom dataskydd, nämligen Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽³⁾ och

⁽¹⁾ EUT C 367, 10.10.2018, s. 88.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 13 juni 2023 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 27 juni 2023.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG ⁽⁴⁾. För att höja skyddsnivån för de registrerade föreskrivs i förordning (EU) 2016/679 att personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden som inte är etablerade i unionen men som erbjuder varor eller tjänster till registrerade i unionen eller övervakar de registrerades beteende om detta utövas inom unionen, ska utse en rättslig företrädare i unionen, såvida inte behandlingen av uppgifterna är tillfällig, inte omfattar behandling i stor skala av särskilda kategorier av personuppgifter eller behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelse, och det är osannolikt att den leder till en risk för fysiska personers rättigheter och friheter, med beaktande av behandlingens art, sammanhang, omfattning och ändamål eller om den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet är en offentlig myndighet eller ett offentligt organ.

- (5) Genom att fastställa harmoniserade regler för att utse utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud för vissa tjänsteleverantörer i unionen när det gäller mottagande, efterlevnad och verkställighet av beslut och förelägganden som utfärdats av behöriga myndigheter i medlemsstaterna, i syfte att samla in elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden, bör de befintliga hindren för det fria tillhandahållandet av tjänster undanröjas, och införandet av olikartade nationella ansatser i detta avseende i framtiden bör förhindras. Det bör därför skapas likvärdiga förutsättningar för tjänsteleverantörer. Beroende på om tjänsteleverantörerna är etablerade i unionen eller inte bör medlemsstaterna säkerställa att de utser ett utsett etableringsställe eller ett rättsligt ombud. Dessa harmoniserade regler för att utse utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud bör inte påverka tjänsteleverantörernas skyldigheter enligt annan unionslagstiftning. Dessutom bör en effektivare brottsbekämpning inom unionens område med frihet, säkerhet och rättvisa underlättas.
- (6) De utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud som föreskrivs i detta direktiv bör fungera som mottagare för beslut och förelägganden för insamling av elektroniska bevis på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1543 ⁽⁵⁾, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU ⁽⁶⁾ och den konvention som upprättats av rådet i enlighet med artikel 34 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater ⁽⁷⁾, även när dessa beslut och förelägganden översänds i form av ett intyg.

Användningen av det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet bör ske i enlighet med de förfaranden som anges i de instrument och lagar som är tillämpliga i det rättsliga förfarandet, även när instrumenten medger direkt överföring av förelägganden i gränsöverskridande situationer till tjänsteleverantörens utsedda verksamhetsställe eller rättsliga ombud eller grundas på samarbete mellan behöriga rättsliga myndigheter. De behöriga myndigheterna i den medlemsstat där det utsedda verksamhetsstället är etablerat eller där det rättsliga ombudet har sin hemvist bör agera i enlighet med den roll som fastställs för dem i respektive instrument där inblandning föreskrivs. Medlemsstaterna bör också kunna rikta beslut och förelägganden, i syfte att samla in elektroniska bevis på grundval av nationell rätt, till en fysisk eller juridisk person som agerar som rättsligt ombud eller som utsett verksamhetsställe åt en tjänsteleverantör på deras territorium.

- (7) Medlemsstaterna bör säkerställa att tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster i unionen den 18 februari 2026 är skyldiga att utse minst ett utsett verksamhetsställe eller minst ett rättsligt ombud senast den 18 augusti 2026 och att tjänsteleverantörer som börjar erbjuda tjänster i unionen efter den dagen utser minst ett utsett verksamhetsställe eller minst ett rättsligt ombud inom sex månader efter den dag då de börjar erbjuda tjänster i unionen. Utan att det påverkar tillämpningen av dataskyddsgarantier kan ett sådant utsett verksamhetsställe eller rättsligt ombud delas mellan flera olika tjänsteleverantörer, i synnerhet tjänsteleverantörer som är små eller medelstora företag.
- (8) Skyldigheten att utse ett utsett verksamhetsställe eller ett rättsligt ombud bör gälla för tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster i unionen, det vill säga i en eller flera medlemsstater. Situationer i vilka en tjänsteleverantör är etablerad på en medlemsstats territorium och erbjuder tjänster uteslutande på den medlemsstatens territorium bör inte omfattas av detta direktiv.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1543 av den 12 juli 2023 om europeiska utlämnandeorder och europeiska bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden och för verkställighet av fängelsestraff till följd av straffrättsliga förfaranden (se sidan 118 i detta nummer av EUT).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (EUT L 130, 1.5.2014, s. 1).

⁽⁷⁾ Konvention, upprättad av rådet i enlighet med artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen, om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (EGT C 197, 12.7.2000, s. 3) och dess protokoll (EGT C 326, 21.11.2001, s. 2).

- (9) I syfte att samla in elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden bör medlemsstaterna kunna fortsätta att rikta framställningar till tjänsteleverantörer som är etablerade på deras territorium för rent inhemska situationer i enlighet med unionsrätten och deras respektive nationella rätt. Även om det enligt den inhemska rätten finns möjligheter att rikta framställningar till tjänsteleverantörer på sitt eget territorium bör medlemsstaterna inte kringgå de principer som ligger till grund för detta direktiv eller förordning (EU) 2023/1543.
- (10) För att fastställa om en tjänsteleverantör erbjuder tjänster i unionen krävs en bedömning av huruvida tjänsteleverantören gör det möjligt för fysiska eller juridiska personer i en eller flera medlemsstater att använda dess tjänster. Enbart det faktum att ett onlinegränssnitt är tillgängligt i unionen, till exempel genom en tjänsteleverantörs eller en mellanhands webbplats eller en e-postadress eller andra kontaktuppgifter, bör dock inte i sig anses vara tillräckligt för att fastställa att en tjänsteleverantör erbjuder tjänster i unionen i den mening som avses i detta direktiv.
- (11) För att fastställa huruvida en tjänsteleverantör erbjuder tjänster i unionen krävs, utöver en bedömning av huruvida tjänsteleverantören gör det möjligt för fysiska eller juridiska personer i en eller flera medlemsstater att använda dess tjänster, att man fastställer huruvida det finns en betydande anknytning till unionen. En sådan betydande anknytning till unionen bör anses föreligga om tjänsteleverantören har ett verksamhetsställe i unionen. I avsaknad av ett sådant verksamhetsställe bör kriteriet för en betydande anknytning baseras på specifika faktiska kriterier, såsom att det finns ett betydande antal användare i en eller flera medlemsstater eller att verksamheten är inriktad på en eller flera medlemsstater. Huruvida verksamheten är inriktad på en eller flera medlemsstater bör fastställas på grundval av alla relevanta omständigheter, inbegripet faktorer som användningen av ett språk eller en valuta som allmänt används i den medlemsstaten, eller möjligheten att beställa varor eller tjänster.

Att verksamheten är inriktad på en medlemsstat skulle också kunna härledas från det faktum att det finns en app i den berörda nationella appbutiken, att lokal marknadsföring eller reklam görs på det språk som allmänt används i den medlemsstaten eller att kundkontakter, till exempel kundtjänst, sköts på det språk som allmänt används i den medlemsstaten. En betydande anknytning bör också anses föreligga när en tjänsteleverantör riktar sin verksamhet mot en eller flera medlemsstater enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012⁽⁸⁾. Däremot bör tillhandahållande av en tjänst enbart i syfte att efterleva det förbud mot diskriminering som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302⁽⁹⁾ inte utan ytterligare skäl anses innebära att verksamheten är inriktad på ett visst territorium i unionen. Samma överväganden bör tillämpas för att fastställa huruvida en tjänsteleverantör erbjuder tjänster på en medlemsstats territorium.

- (12) Olika instrument som omfattas av avdelning V kapitel 4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpliga på samarbetet mellan medlemsstaterna vid insamling av bevis i straffrättsliga förfaranden. Till följd av de variationer som föreligger inom unionens område med frihet, säkerhet och rättvisa finns det ett behov att säkerställa att detta direktiv inte underlättar uppkomsten av ytterligare skillnader eller hinder för tillhandahållandet av tjänster på den inre marknaden genom att se till att tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster på medlemsstaternas territorium utser utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud i medlemsstater som inte deltar i de berörda rättsliga instrumenten. Därför bör minst ett utsett verksamhetsställe eller ett rättsligt ombud utses i en medlemsstat som deltar i unionens relevanta rättsliga instrument, för att undvika risken att det utseende som föreskrivs i detta direktiv blir mindre ändamålsenligt och för att utnyttja de synergier som det innebär att ha ett utsett verksamhetsställe eller ett rättsligt ombud för mottagande, efterlevnad och verkställighet av beslut och förelägganden som omfattas av detta direktiv, inbegripet enligt förordning (EU) 2023/1543, direktiv 2014/41/EU och den konvention som upprättats av rådet i enlighet med artikel 34 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater. Att utse ett utsett verksamhetsställe eller ett rättsligt ombud, som också skulle kunna användas för att säkerställa efterlevnad av nationella rättsliga skyldigheter, skulle dessutom göra det möjligt att dra nytta av de synergier som uppkommer när man har en tydlig kontaktpunkt för att rikta framställningar till tjänsteleverantörer i syfte att samla in bevis i straffrättsliga förfaranden.

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 20.12.2012, s. 1).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/302 av den 28 februari 2018 om åtgärder mot omotiverad geoblockering och andra former av diskriminering på grund av kunders nationalitet, bosättningsort eller etableringsort på den inre marknaden och om ändring av förordningarna (EG) nr 2006/2004 och (EU) 2017/2394 samt direktiv 2009/22/EG (EUT L 60 I, 2.3.2018, s. 1).

- (13) Det bör stå tjänsteleverantörer fritt att välja i vilken medlemsstat de utser sitt utsedda verksamhetsställe eller, i förekommande fall, sitt rättsliga ombud, och medlemsstaterna bör inte kunna begränsa denna valfrihet, till exempel genom att införa en skyldighet att utse det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet på deras territorium. Detta direktiv bör dock också innehålla vissa begränsningar av tjänsteleverantörernas valfrihet, i synnerhet att det utsedda verksamhetsstället bör vara etablerat – eller, i förekommande fall, det rättsliga ombudet ha sin hemvist – i en medlemsstat där tjänsteleverantören tillhandahåller tjänster eller är etablerad, samt fastställa en skyldighet att utse ett utsett verksamhetsställe eller ett rättsligt ombud i en av de medlemsstater som deltar i ett rättsligt instrument som avses i detta direktiv. Enbart det faktum att ett rättsligt ombud har utsetts bör inte anses utgöra etablering av tjänsteleverantören.
- (14) De tjänsteleverantörer som är mest relevanta när det gäller insamling av bevis i straffrättsliga förfaranden är leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster och specifika leverantörer av informationssamhällets tjänster som underlättar interaktion mellan användare. Båda dessa grupper bör därför omfattas av detta direktiv. Elektroniska kommunikationstjänster definieras i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972⁽¹⁰⁾ och omfattar interpersonella kommunikationstjänster såsom VoIP, meddelandetjänster och e-posttjänster. Det här direktivet bör vara tillämpligt på andra leverantörer av informationssamhällets tjänster i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535⁽¹¹⁾ som inte kan betecknas som leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster men som erbjuder sina användare möjligheten att kommunicera med varandra eller erbjuder sina användare tjänster som kan användas för att lagra eller på annat sätt behandla uppgifter för deras räkning. Detta skulle vara i linje med de begrepp som används i Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet (ETS nr 185), utfärdad i Budapest den 23 november 2001, även kallad Budapestkonventionen. Uppgiftsbehandling bör förstås i teknisk mening, alltså som skapande eller manipulation av uppgifter, det vill säga teknisk bearbetning för att framställa eller ändra uppgifter med hjälp av datorernas bearbetningskapacitet.

De kategorier av tjänsteleverantörer som omfattas av det här direktivet bör till exempel inkludera marknadsplatser online som ger konsumenter och företag möjlighet att kommunicera med varandra och andra värdtjänster, även när tjänsten tillhandahålls via molntjänster, liksom plattformar för onlinespel. Om en leverantör av informationssamhällets tjänster inte ger sina användare möjlighet att kommunicera med varandra utan endast med tjänsteleverantören, eller inte ger en möjlighet att lagra eller på annat sätt behandla uppgifter, eller om lagringen av uppgifter inte är en avgörande komponent, det vill säga en väsentlig del, av den tjänst som tillhandahålls användarna, såsom juridiska tjänster, dataarkitekturtjänster och bokföringstjänster som tillhandahålls online på distans, bör den inte omfattas av definitionen av tjänsteleverantör i det här direktivet, även om de tjänster som tillhandahålls av den tjänsteleverantören är informationssamhällets tjänster i den mening som avses i direktiv (EU) 2015/1535.

- (15) Leverantörer av internetinfrastruktur tjänster som rör tilldelning av namn och nummer, såsom domännamnsregister och domännamnsregistratorer samt leverantörer av integritetstjänster och proxytjänster, eller regionala internetregister över IP-adresser, är särskilt relevanta när det gäller att identifiera aktörer bakom skadliga eller komprometterade webbplatser. De innehar uppgifter som skulle kunna göra det möjligt att identifiera en person eller enhet som ligger bakom en webbplats som används för brottslig verksamhet, eller offret för brottslig verksamhet.
- (16) Medlemsstaterna bör säkerställa att tjänsteleverantörer som är etablerade eller erbjuder tjänster på deras territorium ger sina utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud de befogenheter och resurser som krävs för att efterleva beslut och förelägganden som omfattas av detta direktiv och som mottas från en medlemsstat. Medlemsstaterna bör också kontrollera att de utsedda verksamhetsställena eller rättsliga ombuden med hemvist på deras territorium av tjänsteleverantörerna har fått de befogenheter och resurser som krävs för att efterleva beslut och förelägganden som omfattas av detta direktiv och som mottas från en medlemsstat och att de samarbetar med de behöriga myndigheterna vid mottagandet av dessa beslut och förelägganden, i enlighet med den tillämpliga rättsliga ramen. Avsaknad av sådana åtgärder eller brister i dem bör inte kunna anföras som skäl för att rättfärdiga bristande efterlevnad av beslut eller förelägganden som omfattas av detta direktiv.

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

Dessutom bör tjänsteleverantörer inte kunna rättfärdiga sin bristande efterlevnad av skyldigheter som följer av den tillämpliga rättsliga ramen vid mottagande av beslut eller förelägganden som omfattas av detta direktiv med hänvisning till att interna rutiner saknas eller är ineffektiva, eftersom de är ansvariga för att tillhandahålla de befogenheter och resurser som krävs för att garantera efterlevnad av sådana beslut och förelägganden. Utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud bör inte heller kunna rättfärdiga sådan bristande efterlevnad genom att till exempel hävda att de inte har befogenhet att lämna uppgifter. I detta syfte bör medlemsstaterna säkerställa att både det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet och tjänsteleverantören kan hållas solidariskt ansvariga för bristande efterlevnad av de skyldigheter som följer av den tillämpliga rättsliga ramen vid mottagande av beslut och förelägganden som omfattas av detta direktiv, så att var och en av dem kan bli föremål för sanktioner för att någon av dem brutit i efterlevnad. I synnerhet bör det inte vara möjligt för tjänsteleverantören eller det utsedda verksamhetsstället, eller i förekommande fall det rättsliga ombudet, att använda avsaknaden av lämpliga interna rutiner mellan tjänsteleverantören och det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet som motivering för sin bristande efterlevnad av dessa skyldigheter. Solidariskt ansvar bör inte gälla för något som tjänsteleverantören eller det utsedda verksamhetsstället, eller i förekommande fall det rättsliga ombudet, har gjort eller försummat att göra som utgör ett brott i den medlemsstat som tillämpar sanktionerna.

- (17) Medlemsstaterna bör säkerställa att varje tjänsteleverantör som är etablerad eller erbjuder tjänster på deras territorium skriftligen underrättar centralmyndigheten, som utsetts i enlighet med detta direktiv, i den medlemsstat där dess utsedda verksamhetsställe är etablerat eller dess rättsliga ombud har sin hemvist om kontaktuppgifterna för det utsedda verksamhetsstället eller rättsliga ombudet och om eventuella ändringar av dessa. Underrättelsen bör också innehålla information om på vilka språk en framställan kan riktas till det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet, vilket bör innebära ett eller flera av de officiella språken som fastställs i nationell rätt i den medlemsstat där det utsedda verksamhetsstället är etablerat eller det rättsliga ombudet har sin hemvist, men kan också innebära andra officiella språk i unionen, såsom språket i den medlemsstat där de har sitt säte. Om en tjänsteleverantör utser flera utsedda verksamhetsställen eller flera rättsliga ombud i enlighet med detta direktiv bör medlemsstaterna säkerställa att en sådan tjänsteleverantör för varje utsett verksamhetsställe eller rättsligt ombud anger det exakta territoriella tillämpningsområdet för sitt utseende. Territoriet i samtliga medlemsstater som deltar i de instrument som omfattas av detta direktiv bör omfattas. Medlemsstaterna bör säkerställa att deras respektive behöriga myndigheter riktar alla sina beslut och förelägganden enligt detta direktiv till det utsedda verksamhetsställe eller det rättsliga ombud som tjänsteleverantören har angett. Medlemsstaterna bör säkerställa att den information som de underrättas om i enlighet med detta direktiv är allmänt tillgänglig på en särskild webbsida hos det europeiska straffrättsliga nätverket i syfte att underlätta samordningen mellan medlemsstaterna och användningen av de utsedda verksamhetsställena eller det rättsliga ombudet av myndigheter från en annan medlemsstat. Medlemsstaterna bör säkerställa att sådan information uppdateras regelbundet. Det bör också vara möjligt att ytterligare sprida informationen för att göra det lättare för behöriga myndigheter att få tillgång till denna information, till exempel via särskilda interna webbplatser eller forum och plattformar.
- (18) Medlemsstaterna bör fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna bör vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna bör senast den dag som anges i detta direktiv anmäla dessa regler och åtgärder till kommissionen samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem. Medlemsstaterna bör också årligen informera kommissionen om tjänsteleverantörer som inte uppfyller kraven, relevanta verkställighetsåtgärder som vidtagits mot dem och påförda sanktioner. Sanktionerna bör under inga omständigheter leda till ett permanent eller tillfälligt förbud mot tillhandahållande av tjänster. Medlemsstaterna bör samordna sina åtgärder för tillsyn av efterlevnaden när en tjänsteleverantör erbjuder tjänster i flera medlemsstater. Centralmyndigheter bör samarbeta för att säkerställa ett enhetligt och proportionellt tillvägagångssätt. Kommissionen bör vid behov underlätta sådan samordning och bör under alla omständigheter hållas underrättad om överträdelser. Detta direktiv reglerar inte avtalsarrangemangen för överföring eller ändring av ekonomiska konsekvenser mellan tjänsteleverantörer, utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud av sanktioner som påförs dem.
- (19) Vid fastställandet av lämpliga sanktioner för tjänsteleverantörers överträdelser bör de behöriga myndigheterna beakta alla relevanta omständigheter, såsom tjänsteleverantörens ekonomiska kapacitet, överträdelsens art, allvarlighetsgrad och varaktighet, huruvida den begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet samt huruvida tjänsteleverantören har hållits ansvarig för liknande tidigare överträdelser. I detta sammanhang bör särskild uppmärksamhet ägnas åt mikroföretag.
- (20) Detta direktiv påverkar inte nationella myndigheters befogenheter i civilrättsliga eller administrativa förfaranden, inte heller där sådana förfaranden kan leda till sanktioner.

- (21) För att säkerställa en enhetlig tillämpning av detta direktiv bör ytterligare mekanismer för samordning mellan medlemsstaterna inrättas. För detta ändamål bör medlemsstaterna utse en eller flera centralmyndigheter som kan ge information och stöd till centralmyndigheter i andra medlemsstater i samband med tillämpningen av detta direktiv, i synnerhet när verkställighetsåtgärder enligt detta direktiv övervägs. Samordningsmekanismen bör säkerställa att berörda medlemsstater informeras om en medlemsstats avsikt att vidta en verkställighetsåtgärd. Dessutom bör medlemsstaterna säkerställa att centralmyndigheter kan förse varandra med all relevant information och stöd i en sådan situation och samarbeta med varandra där så är relevant. Samarbete mellan centralmyndigheter i samband med verkställighetsåtgärder kan innefatta samordning av en verkställighetsåtgärd mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater. Ett sådant samarbete bör syfta till att undvika positiva och negativa behörighetskonflikter. Vid samordning av verkställighetsåtgärder bör centralmyndigheterna vid behov även involvera kommissionen. Dessa myndigheters skyldighet att samarbeta bör inte påverka en enskild medlemsstats rätt att besluta om sanktioner mot tjänsteleverantörer som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv. Att centralmyndigheter utses och information om dem offentliggörs skulle underlätta tjänsteleverantörernas anmälan av att de har utsett sitt utsedda verksamhetsställe eller rättsliga ombud och lämnande av kontaktuppgifter för detta till den medlemsstat där deras utsedda verksamhetsställe är etablerat eller deras rättsliga ombud har sin hemvist. I detta syfte bör medlemsstaterna underrätta kommissionen om sin eller sina utsedda centralmyndigheter, och kommissionen bör översända en förteckning över utsedda centralmyndigheter till medlemsstaterna och göra den tillgänglig för allmänheten.
- (22) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att undanröja hinder för det fria tillhandahållandet av tjänster inom ramen för insamling av elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av dessa tjänsters gränslösa karaktär, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (23) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 42.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 ⁽¹²⁾ och avgav ett yttrande den 6 november 2019 ⁽¹³⁾.
- (24) Kommissionen bör göra en utvärdering av detta direktiv, vilken bör grunda sig på de fem kriterierna effektivitet, ändamålsenlighet, relevans, enhetlighet och EU-mervärde, och den utvärderingen bör ligga till grund för konsekvensbedömningar av möjliga framtida åtgärder. Utvärderingen bör ha slutförts senast den 18 augusti 2029, för att möjliggöra insamling av tillräckliga uppgifter om dess praktiska genomförande. Information bör samlas in regelbundet för att utgöra underlag för utvärderingen av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs regler för att utse utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud för vissa tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster i unionen, för mottagande, efterlevnad och verkställighet av beslut och förelägganden som utfärdas av behöriga myndigheter i medlemsstaterna i syfte att samla in elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden.
2. Detta direktiv är tillämpligt på beslut och förelägganden för insamling av elektroniska bevis på grundval av förordning (EU) 2023/1543, direktiv 2014/41/EU och den konvention som upprättats av rådet i enlighet med artikel 34 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater. Detta direktiv är även tillämpligt på beslut och förelägganden för insamling av elektroniska bevis på grundval av nationell rätt som en medlemsstat riktar till en fysisk eller juridisk person som agerar som rättsligt ombud eller som utsett verksamhetsställe åt en tjänsteleverantör på den medlemsstats territorium.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽¹³⁾ EUT C 32, 31.1.2020, s. 11.

3. Detta direktiv påverkar inte de nationella myndigheternas befogenheter att i enlighet med unionsrätten och nationell rätt rikta framställningar direkt till tjänsteleverantörer som är etablerade på deras territorium i syfte att samla in elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden.

4. Medlemsstaterna får inte ålägga tjänsteleverantörer ytterligare skyldigheter utöver dem som följer av detta direktiv, i synnerhet i fråga om att utse utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud, för de ändamål som anges i punkt 1.

5. Detta direktiv är tillämpligt på tjänsteleverantörer enligt definitionen i artikel 2.1 som erbjuder sina tjänster i unionen. Det är inte tillämpligt på tjänsteleverantörer som är etablerade på en enda medlemsstats territorium och som erbjuder tjänster uteslutande på den medlemsstats territorium.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *tjänsteleverantör*: en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en eller flera av följande kategorier av tjänster, med undantag för finansiella tjänster som avses i artikel 2.2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG ⁽¹⁴⁾:

a) Elektroniska kommunikationstjänster enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2018/1972.

b) Tjänster för internetdomännamn och IP-numrering, såsom tjänster för tilldelning av IP-adresser, tjänster för domännamnsregister, tjänster för domännamnsregistratorer och domännamnsrelaterade integritets- och proxytjänster.

c) Andra av informationssamhällets tjänster enligt artikel 1.1 b i direktiv (EU) 2015/1535 som

i) gör det möjligt för användarna att kommunicera med varandra, eller

ii) gör det möjligt att lagra eller på annat sätt behandla uppgifter på uppdrag av de användare till vilka tjänsten tillhandahålls, förutsatt att datalagringen är en avgörande komponent i den tjänst som tillhandahålls användaren.

2. erbjudande av tjänster på en medlemsstats territorium:

a) att göra det möjligt för fysiska eller juridiska personer i en medlemsstat att använda de tjänster som förtecknas i punkt 1, och

b) att ha en betydande anknytning, baserad på specifika faktiska kriterier, till den medlemsstat som avses i led a; en sådan betydande anknytning ska anses föreligga om tjänsteleverantören har ett verksamhetsställe i den medlemsstaten eller, i avsaknad av ett sådant verksamhetsställe, om det finns ett betydande antal användare i den medlemsstaten eller om verksamheten är inriktad på den medlemsstaten.

3. erbjuda tjänster i unionen:

a) att göra det möjligt för fysiska eller juridiska personer i en medlemsstat att använda de tjänster som förtecknas i punkt 1, och

b) att ha en betydande anknytning, baserad på specifika faktiska kriterier, till den medlemsstat som avses i led a; en sådan betydande anknytning ska anses föreligga om tjänsteleverantören har ett verksamhetsställe i en medlemsstat eller, i avsaknad av ett sådant verksamhetsställe, om det finns ett betydande antal användare i en eller flera medlemsstater eller om verksamheten är inriktad på en eller flera medlemsstater.

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

4. *verksamhetsställe*: en enhet som de facto utövar ekonomisk verksamhet under en obegränsad tid genom en stabil infrastruktur varifrån tillhandahållandet av tjänster genomförs eller verksamheten förvaltas.
5. *utsett verksamhetsställe*: ett verksamhetsställe med ställning som juridisk person vilket skriftligen utsetts av en tjänsteleverantör som är etablerad i en medlemsstat, och vilket deltar i ett rättsligt instrument som avses i artikel 1.2, för de ändamål som avses i artiklarna 1.1 och 3.1.
6. *rättsligt ombud*: en fysisk eller juridisk person som skriftligen utsetts av en tjänsteleverantör som inte är etablerad i en medlemsstat, och som deltar i ett rättsligt instrument som avses i artikel 1.2, för de ändamål som avses i artiklarna 1.1 och 3.1.

Artikel 3

Utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster i unionen utser minst en mottagare för mottagande, efterlevnad och verkställighet av beslut och förelägganden som omfattas av det tillämpningsområde som fastställs i artikel 1.2 (*beslut och förelägganden som omfattas av det tillämpningsområde som fastställs i artikel 1.2*) som utfärdats av medlemsstaternas behöriga myndigheter för insamling av bevis i straffrättsliga förfaranden, enligt följande:
 - a) För tjänsteleverantörer som är etablerade i unionen och som är juridiska personer ska de medlemsstater där tjänsteleverantörerna är etablerade säkerställa att dessa tjänsteleverantörer utser det eller de utsedda verksamhetsställen som ansvarar för den verksamhet som beskrivs i inledningen till denna punkt.
 - b) För tjänsteleverantörer som inte är etablerade i unionen och som är juridiska personer ska medlemsstaterna säkerställa att sådana tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster på deras territorium utser det eller de rättsliga ombud som ansvarar för den verksamhet som beskrivs i inledningen till denna punkt i de medlemsstater som deltar i de instrument som avses i artikel 1.2.
 - c) För tjänsteleverantörer som är etablerade i medlemsstater som inte deltar i de instrument som avses i artikel 1.2 ska medlemsstaterna säkerställa att de tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster på deras territorium utser det eller de rättsliga ombud som ansvarar för den verksamhet som beskrivs i inledningen till denna punkt i de medlemsstater som deltar i sådana instrument.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de mottagare som avses i punkt 1
 - a) är etablerade eller har sin hemvist i en medlemsstat där tjänsteleverantörerna erbjuder sina tjänster, och
 - b) kan bli föremål för verkställighetsförfaranden.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att beslut och förelägganden som omfattas av det tillämpningsområde som fastställs i artikel 1.2 riktas till det utsedda verksamhetsställe eller rättsliga ombud som utsetts för det ändamålet i enlighet med punkt 1 i den här artikeln.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänsteleverantörer som är etablerade eller erbjuder tjänster på deras territorium ger sina utsedda verksamhetsställen och rättsliga ombud de befogenheter och resurser som krävs för att efterleva beslut och förelägganden som omfattas av det tillämpningsområde som fastställs i artikel 1.2 och som mottas från en medlemsstat. Medlemsstaterna ska också kontrollera att de utsedda verksamhetsställen som är etablerade på eller rättsliga ombud som har sin hemvist på deras territorium av tjänsteleverantörerna har fått de befogenheter och resurser som krävs för att efterleva dessa beslut och förelägganden som mottas från en medlemsstat och att de samarbetar med de behöriga myndigheterna vid mottagandet av dessa beslut och förelägganden, i enlighet med den tillämpliga rättsliga ramen.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att både det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet och tjänsteleverantören kan hållas solidariskt ansvariga för bristande efterlevnad av de skyldigheter som följer av den tillämpliga rättsliga ramen vid mottagande av beslut och förelägganden som omfattas av det tillämpningsområde som fastställs i artikel 1.2, så att var och en av dem kan bli föremål för sanktioner för att någon av dem brustit i efterlevnad. Medlemsstaterna ska i synnerhet säkerställa att det inte är möjligt för tjänsteleverantören eller det utsedda

verksamhetsstället, eller i förekommande fall det rättsliga ombudet, att använda avsaknaden av lämpliga interna rutiner mellan tjänsteleverantören och det utsedda verksamhetsstället eller det rättsliga ombudet för att rättfärdiga sin bristande efterlevnad av dessa skyldigheter. Solidariskt ansvar ska inte gälla för något som antingen tjänsteleverantören eller det utsedda verksamhetsstället, eller det rättsliga ombudet i förekommande fall, har gjort eller försummat att göra och som utgör ett brott i den medlemsstat som påför sanktionerna.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänsteleverantörer som erbjuder tjänster i unionen den 18 februari 2026 är skyldiga att utse utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud senast den 18 augusti 2026 och att tjänsteleverantörer som börjar erbjuda tjänster i unionen efter den 18 februari 2026 är skyldiga att utse utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud inom sex månader efter den dag då de börjar erbjuda tjänster i unionen.

Artikel 4

Underrättelser och språk

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje tjänsteleverantör som är etablerad eller erbjuder tjänster på deras territorium skriftligen underrättar den centralmyndighet som utsetts i enlighet med artikel 6 i den medlemsstat där dess utsedda verksamhetsställe är etablerat eller där dess rättsliga ombud har sin hemvist om kontaktuppgifterna för det verksamhetsstället eller rättsliga ombudet och om eventuella ändringar av dessa.

2. I den underrättelse som avses i punkt 1 ska det anges på vilket eller vilka av unionens officiella språk, i enlighet med rådets förordning nr 1⁽¹⁵⁾, som framställningar kan riktas till det rättsliga ombudet eller utsedda verksamhetsstället. Dessa språk ska inbegripa ett eller flera av de officiella språk som fastställs i nationell rätt i den medlemsstat där det utsedda verksamhetsstället är etablerat eller det rättsliga ombudet har sin hemvist.

3. Om en tjänsteleverantör utser flera utsedda verksamhetsställen eller flera rättsliga ombud i enlighet med artikel 3.1 ska medlemsstaterna säkerställa att en sådan tjänsteleverantör i den underrättelse som avses i punkt 1 i den här artikeln anger det exakta territoriella tillämpningsområdet för utseendet av dessa utsedda verksamhetsställen eller rättsliga ombud. I underrättelsen ska det anges på vilket eller vilka av de officiella språken i unionen eller medlemsstaterna som framställningar kan riktas till vart och ett av de utsedda verksamhetsställena eller de rättsliga ombuden.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att den information som de underrättas om i enlighet med denna artikel offentliggörs på en särskild webbsida hos det europeiska straffrättsliga nätverket. Medlemsstaterna ska säkerställa att denna information uppdateras regelbundet. Informationen får spridas vidare i syfte att underlätta de behöriga myndigheternas åtkomst till den.

Artikel 5

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt artiklarna 3 och 4 och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder senast den 18 februari 2026 samt utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem. Medlemsstaterna ska också årligen informera kommissionen om tjänsteleverantörer som inte uppfyller kraven, relevanta verkställighetsåtgärder som vidtagits mot dem och påförda sanktioner.

Artikel 6

Centralmyndigheter

1. Medlemsstaterna ska i enlighet med sina rättssystem utse en eller flera centralmyndigheter för att säkerställa att detta direktiv tillämpas på ett enhetligt och proportionellt sätt.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om den eller de centralmyndigheter som de utser enligt punkt 1. Kommissionen ska översända en förteckning över utsedda centralmyndigheter till medlemsstaterna och göra den tillgänglig för allmänheten.

⁽¹⁵⁾ Rådets förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT 17, 6.10.1958, s. 385).

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras centralmyndigheter samordnar och samarbetar med varandra och vid behov med kommissionen, och att centralmyndigheterna förser varandra med lämplig information och lämpligt stöd i syfte att tillämpa detta direktiv på ett enhetligt och proportionellt sätt. Sådan samordning, sådant samarbete och sådant tillhandahållande av information och stöd ska i synnerhet omfatta verkställighetsåtgärder.

Artikel 7

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 18 februari 2026 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.
2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
3. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 8

Utvärdering

Senast den 18 augusti 2029 ska kommissionen göra en utvärdering av detta direktiv. Kommissionen ska översända utvärderingsrapporten till Europaparlamentet och rådet. Utvärderingen ska genomföras i enlighet med kommissionens riktlinjer om bättre lagstiftning. Medlemsstaterna ska förse kommissionen med de uppgifter som är nödvändiga för att utarbeta denna rapport.

Artikel 9

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 10

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 12 juli 2023.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

P. NAVARRO RÍOS

Ordförande